

גליון רמ"ב
שנה ו' תשע"ז

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלס"א

תודה למספרת קליטן על אישור לפרסום בתמונה

סיפורי חז"ל

חמש מכות ראשונות שהביא עליהם הקדוש ברוך הוא על המצרים, היו חרטומי מצרים עושים גם הם כמותן, עד שהביא עליהם שחין. ולא יכלו החרטומים לעמוד לפני משה. מאותה שעה ואילך לא התגאו עוד לדמות עצמם למשה ולעשות גם הם, כמו כן שאף על פי שיכלו להביא את השחין לא יכלו לסלקו, אלא כשהניחו ידם לחיקם הוציאוה מצורעת כשלג, ולא נתרפאו מצרעתם עד יום מותם. אבל משה רבנו הכניס ידו לחיקו, מוציאה מצורעת כשלג וחזר והכניסה. והוציאה ושב ונרפאה כבראשונה. וכן בכל מכה ומכה, שהחרטומים עשו כמותה, לא יכלו להסירה מעצמם ונתייסרו בה עד יום מותם.

(ילק"ש קפד)

פרשת השבוע

ישראל "זיעש האותות לעיני העם ויאמן העם (ד' - ל' - ל"ד) ואילו פרעה ראה אותם האותות ונשאר בשלו "ויחזק לב פרעה ולא שמע אליהם" ללמדך שהכל לפי הרואה.

ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים (ח' - ח')

מסופר: הגאון רבי אברהם ברודיה מטרנפול זיע"א נודמן פעם אחת לפונדק שבו התאכסנה חבורת 'משכילים'. בהגיע שעת תפילת ערבית החלו ה'משכילים' להתהולל בקולי-קולות, כדי להפריע לרב בתפילתו. בתגובה התחיל הרב להתפלל בצעקות עד שקולו הדהד בכל הפונדק. לאחר התפילה שאלו ה'משכילים' את הרב מדוע התפלל בצעקות רמות כל-כך. השיב רבי אברהם: "התורה מספרת שמה רבנו התפלל להפסקת המכות על מצרים. תפילתו מוזכרת בלשון 'זיעתר', זיפרוש כפיו וכדומה. אולם פעם אחת, במכת צפרדע, נאמר 'זיצעק משה'. מדוע צעק? אלא שכאשר רבבות אלפי צפרדעים מקרקרות בקולי-קולות, אין למשה ברירה אלא לצעוק, כדי שיוכל לשמוע את מה שהוא מוציא מפיו..."

וידעו מצרים כי אני ה' בנטתי את ידי על מצרים שמות (ז' - ה')

מסופר: פעם שמעו את הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, בעת שקרא את פרשת יציאת מצרים, כיצד הוא מפרש לעצמו כל מכה ומכה בשפתו המדוברת, מתאר אותה לפניו בכל פרטיה. ומביע הנאה וקורת רוח, כאילו היא מתרחשת כעת לפניו והוא רואה אותה בעיניו. בעיקר עמדו חיים לנגד עיניו, סיפורי התורה בפרשת בראשית. והיה רגיל לומר, כל מי שמרגיש רפיון באמונה שילמד ספר בראשית.

ויחזק לב פרעה ולא שמע אליהם (ז' - י"ג)

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א התפרסם בדורו כאיש קדוש ובעל מופתים. פעם התגב לחצרו משכיל אחד שהתחפש לחסיד, כדי לבחון מקרוב את מופתיו של הרבי. לאחר ששהה שם איזה זמן, יצא המשכיל ואמר שלא ראה שום מופת. ואף פירסם זאת באחד העיתונים. כשהראו לרבי את העיתון, אמר, אין פלא בדבר. התורה מעידה על בני

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:50 ת"א: 5:48 ר"ת: 6:27

פרשת וארא-ר"ח שבט

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:33 ת"א: 4:48

ליומא דהילולא של הרה"ק

רבי משולם זושא מהאניפולי זיע"א (ב' שבט)

מסופר: הרה"ק רבי זושא מהאניפולי זיע"א, מבחירי תלמידיו של המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א, היה כל ימי חייו עני מרוד. כאשר הגיעה בתו לפרקה, לא הייתה בידו פרוטה כדי להשיאה. בני ביתו הדואגים דחקו בו שוב ושוב למצוא פתרון ומוצא בדרך-הטבע. רבי זושא מצידו שם את מבטחו בה' וציפה לישועה.

יום אחד נקרא רבי זושא על-ידי רבו, המגיד, לבוא למעזריטש. לא היה זה עניין שבשגרה - שהרבי ישגר שליח מיוחד ויזמין תלמיד לבוא אליו. רבי זושא לא שאל שאלות מיותרות, הרבי קורא - באים! בחיל וברעדה צרר צרור קטן ומיהר לצאת לדרך.

בהגיעו למעזריטש, אחרי שעשה את ההכנות הראויות, החיש רבי זושא את פעמיו לבית רבו. בראש מורכן ובציפייה דרוכה נכנס פנימה אל הקודש, ממתין בדממה למוצא פי המגיד הקדוש. המגיד האיר לו פנים, כתמיד, ולא האריך בהקדמות. 'יודע אני כי אין בידך הכסף הדרוש להוצאות חתונת בתך, הא לך חמש-מאות רובל, ומן השמים יסייעו בידך למצוא לבתך חתן ראוי', אמר הרבי לתלמידו המשתאה, והצביע על צרור שהיה מונח על השולחן. רבי זושא הביט ברבו בהכרת תודה עמוקה והתקשה להביע במילים את רגשותיו. המגיד שתק ולא יסף, ורבי זושא הבין כי בכך השלים הרבי את דבריו. הנהן בראשו ויצא מהחדר פוסע לאחוריו.

שמח וטוב-לב יצא לשוב להאניפולי. כעת קיבל העניין כולו מימד של שליחות מהרבי!... בדרכו נקלע רבי זושא לאכסניית-דרכים. לפתע שמע קול רעש ומהומה, מלווה בכיות רמות. הביט רבי זושא מבעד חלון חדרו, שמע מילה פה ובכייה שם, וקלט כי מדובר בשמחת נישואיה של יתומה שהופרה. התברר כי ברגע האחרון ממש החליט החתן לבטל את החתונה ולנטוש את הכלה המיועדת. יצא רבי זושא לבדוק את פשר העניין. לאחר בירור קצר נודע לו מפי המוזמנים, כי האלמנה, אם הכלה, גילתה זמן קצר לפני החופה כי כסף הנדוניה, בסך חמש-מאות רובל, שנאסף בעמל רב - אבד. באותו רגע הודיע החתן, שהיה גם הוא יתום, כי אם לא יקבל עד החופה את מלוא הסכום שעליו התחייבה משפחת הכלה, יבטל את החתונה וינטוש את הכלה. הכלה ואימה ייבבו בשיברון-לב. והמוזמנים הנבוכים התרוצצו בכל פינה, מחפשים את הנדוניה האבודה.

בכיון של אם הכלה ושל הכלה עצמה עורר את רחמיו של הצדיק.

לפתע נשמעה קריאה רמה: 'מצאתי את הכסף! הכסף נמצא!'. זה היה קולו של רבי זושא. ההתרגשות במקום הייתה גדולה, והשמחה המופרת הושבה באחת על כנה. ואולם למרבה ההפתעה הודיע רבי זושא, כי הוא דורש 'עמלה' כשכר-טרחה וכהכרת תודה על יושרו - עשרה אחוזים מערך ה'מציאה'. נדהם הקהל מחוצפתו של ההלך העני, ובני המשפחות החלו לגעור בו: 'אינך מתבייש?! האין בליבך רחמים על כלה יתומה וענייה? דבר לא הועיל, רבי זושא עמד על שלו. הקהל החל לאבד את סבלנותו ולבסוף לקחו אותו אל רב העיירה וזה פסק, כצפוי, כי על רבי זושא להחזיר מיד את כל הכסף ל'בעליו'. הנאספים נאלצו להוציא את הכסף בכוח מרשותו של רבי זושא. לאחר מכן גירשוהו בחרפה מן העיירה.

לימים עבר המגיד ממעזריטש באותה עיירה. כמשיח לפי תומו סיפר לו רב העיירה על התנהגותו התמוהה של אותו הלך עני. מתיאור פניו של ההלך ומשאר מפרטים שהזכיר הרב בדבריו, הבין המגיד כי מדובר ברבי זושא תלמידו. לא חלף זמן רב ורבי זושא בא למעזריטש. כשנכנס אל רבו, שאלו המגיד אם אמנם הוא שגורש מן העיירה, משום שסירב למסור את כל חמש-מאות הרובלים לידי החתן והכלה. רבי זושא השיב בחיוב והמגיד ביקשו לנמק את התנהגותו התמוהה. השיב לו רבי זושא: 'כשראיתי את יגונם של בני העניים היתומים בחופתם, נכמרו רחמי עליהם, והחלטתי להעניק להם את הכסף שנתן לי הרבי לצורך נישואי בתי.

אולם בדרך לחדרי, כשהלכתי להביא את הכסף, נצמד אליי היצר-הרע כעלוקה והחל לשתול בי מחשבות פסולות של גאווה. אתה גדול מאברהם אבינו!', שמעתי את אותו מלך זקן וכסיל לוחש באוזני. "חששתי שמידת הגאווה תחדור לתוך ליבי, ומיד ענית ליצר-הרע: 'מבקש אתה להכשילני? אראה לך כי ייטלו ממני את הכסף ואף יגרשו אותי מן העיר בחרפות ובגידופים!'. וכך אמנם היה. ביקשתי ממשפחת הכלה 'שכר-טרחה' על החזרת האבדה, ובתגובה על כך גורשתי מהעיר בחרפה. כך אפוא זכיתי במצווה טהורה, בלא גאווה."

ומה באשר לבתך?!, התעניין המגיד הקדוש. "הודו לה' כי טוב!", השיב לו רבי זושא בפנים קורנות מאושר. "זמן-מה לאחר שובי לביתי זימן לי הקב"ה שידוך הגון בעבור בתי. והכול בא על מקומו בשלום".

צדקה ונמשל

הקב"ה מתאווה לתפילתם של צדיקים.

הקב"ה מתאווה לתפילתם של צדיקים, על כן הוא מצמצם כביכול ומסתיר את רחמיו, כדי שהצדיק יעורר את עצמו באיתערותא דלתתא, להתפלל ולבקש רחמים מלפניו יתברך שמו, כבן המתחטא לפני אביו. וזה תענוג ושעשוע לפניו יתברך, ומשום כך יש בכוחם של צדיקים לשנות את רצונו של השם יתברך, שכן באמת תמוה הדבר, הרי כתיב (מלאכי פרק ג' פסוק י') "כי אני ה' לא שניתי", ואין יכול הצדיק להביא שינוי ברצונו של הבורא יתברך שמו. אבל האמת היא שאין זה שינוי כלל, כי כך היה רצונו של השי"ת בתחילה.

משל למה הדבר דומה: לאב שרוצה ליתן איזה דבר יקר לבנו החביב עליו ביותר מחמת רוב חכמתו, אבל מכיוון שהאב רוצה מאוד שבנו יבקש ממנו ויפציר בו שיתן לו, משום כך הוא מצמצם את רצונו ומראה את עצמו לפני בנו כאילו בהסתר, וכאילו אינו רוצה ליתן לו בשום אופן, וזאת כדי שבנו חביבו יפציר בו, ובקשתו של הבן גורמת לאב תענוג גדול, נמצא שבזה שהאב לא רצה לתת לבנו בתחילה ואחר כך נתן לו, לא שינה כלל את דעתו שהרי גם מקודם רצה לתת לו, אלא שחיכה לבקשת בנו. וזוהי הכוונה שהקב"ה מתאווה לתפילתם של צדיקים.

(הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטעפסק זיע"א)

איך ידע ה"שפת אמת" שהשידוך מתאים?

מסופר: פעם ניגש חסיד אל הרה"ק רבי יהודה לייב "השפת אמת" מגור זיע"א (יומא דהילולא ה' שבט), ושאלו על שידוך שמציעים לבנו עם בתו של חסיד גור מהעיירה קוֹז'ניץ. שאל אותו הרבי: ומה ידוע לך על המשפחה של המיועדת? "ביקשתי ממישהו שיברר זאת עבורי", השיב החסיד, "והוא קיבל תשובה טובה". איך בירר? חקרו הרבי "פשוט", ענה החסיד, "הוא שאל את האיש הראשון שנתקל בו בקוֹז'ניץ, והלה שיבח מאד את המשפחה ואת הבת. "אם כך", נענה ה"שפת אמת", "כפי הנראה משמים מסכימים לשידוך. שיהיה למזל טוב..."

שב החסיד לביתו בשמחה, וסיפר לכולם את תשובת הרבי. אבל מנין ידוע הדבר לאדמו"ר שלך? שאל אחד מידידי המשפחה, זה אפילו לא עד מפי עד, על טיב המשפחה נודע לך ממישהו ששאל מישוהו, ולאדמו"ר נודע הסיפור ממך בלבד, כלי שלישי! התבלבל החסיד וחזר לחצרו של רבו ה"שפת אמת". וביקש מאחד המקורבים לברר את פשר התשובה. הרבי שלא עשה עסק מאותות ומופתים, הסביר את תשובתו: אביה של המשודכת היה אצלי לפני זמן מה, והתלונן מרה על כך שכל בני עירו שונאים אותו ויורדים לחייו מסיבות שונות. שאלתי אותו: כולם? והוא ענה שאכן כולם, מלבד ידיד אחד שנשאר לו במקום, אבל כיון שהוא שנוא על רוב רובה של העיר, ויש לו בת שהוא רוצה לארס, חושש הוא ששונאיו ידברו סרה עליו ועל בתו. והנה בא שליחו של השואל לקוֹז'ניץ, כדי לברר על האיש, ומכל העיר הוא פוגש דווקא את הידיד היחיד שנותר לו בקוֹז'ניץ. יכול להיות סימן טוב יותר מזה משמים?!

עוד מסופר על הרה"ק רבי יהודה לייב בעל ה"שפת אמת" מגור זיע"א. שהגיע פעם לביקור בוורשא והתאכסן בבית אחד ממכיריו הנגידיים. מטבעו היה הרבי שקדן גדול ומיעט בנסיעות. ולכן כל נסיעה שלו היה בעיני חסידיו מאורע נדיר. בבואו לוורשא התאספו המונים לכבודו, בעל האכסניה הכין כיבוד כיאה לאורח החשוב. אולם הרבי העיר לו כי אין רצונו בכיבוד. הרהיב בעל הבית ושאל: הרי אמרו חז"ל (פסחים פ"ו) "כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה חוץ מצא" השיב לו הרבי: היא הנותנת, חז"ל קבעו "חוץ מצא" כלומר אם בעל הבית תובע ממך דבר שהוא בגדר "צא" אינך מחויב לציית לו, ועל כבוד אמרו חז"ל שהוא אחד משלשת הדברים המוציאים את האדם מן העולם.

צ'ין אדם לחברו

עין טובה

בצעירותו היתה להרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א (יומא דהילולא ז' שבט) חנות, וכל אדם שהיה נכנס לחנותו לקנות דבר מה, היה רבי דוד מתחיל למנות את כל החנוונים שבסביבתו, שאפשר להשיג גם אצלם את המצרך המבוקש, והיה אומר להם: אצל פלוני תוכל לקנות מצרך זה, גם אצל אלמוני, ואם רצונך בכך דוקא, תוכל לקנות אצלי. כאשר בנו הרה"ק רבי משה זיע"א נשא אשה, פתח אף הוא חנות. לאחר זמן פתח מתחרה חנות דומה בסמוך לו, והוא בא בדמעות להתלונן אצל אביו. השיב לו אביו בפליאה: וכי אין אתה מרוצה מכך שגם יהודי אחר מפרנס את בני ביתו באותה סחורה?

הקרבת קרבן מנחה בימינו

פעם נקלע הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א (יומא דהילולא ד' שבט) לשוק ביערוסלב, והיה מהלך בין העגלונים ובודק את טיב הקש והתבן שבאוצרם. עבר על פניו ידידו הרה"ק רבי שמעון מיערוסלב זיע"א ושאלו: רבי, מה מעשיו בשוק של העגלונים? אמר לו רבי משה לייב: עזוב את ה"רבי" שלי ואת ה"רבי" שלך, ובוא עמי ונישא חבילת קש לביתה של אלמנה ענייה שאין לה אפילו מצע של קש ללון עליו. וילכו שניהם יחדיו הני שני צדיקים קדושי עליון, וישאו את הקש בכתפיהם, וכל העם רואים וזוים ומפנים להם מקום. בדרך הילוכם אמר רבי משה לייב: אילו היה בית המקדש קיים, היינו מביאים עולות ונסכים, עתה אנו מביאים קש, ומעלה עלינו הכתוב כאילו קיימנוהו עם כל הכוונות של

הקרבת קרבן מנחה.

לא תלין פעולת שכיר אתך

הרה"ק רבי משולם זושא מהאניפולי זיע"א, (יומא דהילולא ב' שבט) היה כידוע עני ואביון. מסופר: פעם החליט הצדיק לשמח את זוג' הרבנית ולקנות לה שמלה חדשה. חסך פרוטה לפרוטה וכשהצטבר אצלו סכום מתאים, נתנו לאשתו לתפור לה שמלה, שמחה הרבנית, קנתה בד ומסרתו לחייט. החייט שהיה אף הוא עני מרוד ובתו עמדה להינשא, עמל על השמלה במשך שבוע ימים, סיימה ובא למוסרה, ראתה הרבנית שפני החייט נפולים, ושאלה אותו לסיבת הדבר, נאנח ואמר לה, כשעסקתי בתפירת השמלה נכנס אלינו חתננו המיועד, ובראותו את השמלה היה בטוח שהיא בשביל כלתו, עכשיו שלקחתי למוסרה לרבנית, כעס ואף איים לבטל את השידוך. נכמרו רחמיה של הרבנית על החייט האביון ונתנה לו את השמלה במתנה עבור בתו. כשמע ר' זושא את המעשה שאלו: ואת שכר עבודתו שילמת לו? תמזה הרבנית והרי את השמלה כולה נתתי לו. השיב רבי זושא, מה ענין מתנה לשכר? האביון הזה הלא ישב ועמל שבוע ימים, לא בשביל בתו אלא בשבילך, וציפה בכליון עיניים לקבל את שכר עבודתו, כדי לקנות לחם לילדיו, וכי משום שנתת מתנה לבתו, מותר לנו עתה לקפח את שכרו? מיד הלכה הרבנית ושילמה לחייט את שכרו

הילולא דצדיקא

שבת קודש א' בשבט

הרה"ק רבי אברהם משולם זלמן אב"ד אוסטראה ב"ר צבי אשכנזי החכ"צ (תקל"ז)
הרה"ק רבי נתן נטע מחעלעם ב"ר אברהם (תקע"ב)
הרה"ק רבי משה שיק ב"ר יוסף (מהר"ם שיק - תרל"ט)

יום ראשון ב' שבט

הרה"ק רבי משולם זושא מאניפאלי ב"ר אליעזר ליפמן (תק"ס)
הרה"ק רבי שמחה בונים מווארק ב"ר מנחם מענדל (תרס"ז)

יום שני ג' שבט

רבי יוסף ב"ר מרדכי גרשון כ"ץ (שארית יוסף - גיט הרמ"א - שנ"א)

יום שלישי ד' שבט

אשר בן יעקב משבטי קה (ב"א ש"כ)
הרה"ק רבי אברהם ב"ר אלכסנדר הכהן מקאליסק (תק"ע)
הרה"ק רבי משה יהודה לייב מסאסוב ב"ר יעקב (תקס"ז)

יום רביעי ה' שבט

הרה"ק רבי יהודה אריה לייב ב"ר אברהם מרדכי ("שפת אמת" מגור - תרס"ה)

יום חמישי ו' שבט

הרה"ק רבי יצחק מקאליש ב"ר אהרן אריה מפרעמישלאן (ת"ר)
הרה"ק רבי חיים צבי ב"ר חניניא יו"ט ליפא (עצי חיים - תרפ"ו)

יום שישי ז' שבט

הרה"ק רבי ישראל חריף מטטאנוס ב"ר שלמה (תלמיד הבעש"ט - תפארת ישראל)
הרה"ק רבי דוד מלעלוב ב"ר שלמה-תקע"ג

פרפראות

אמר הרה"ק רבי דוד משה מקרעטשניף זיע"א בשם הרה"ק מריון זיע"א, שאמר על זקינו הרה"ק רבי איציקל קאלישער (יומא דהילולא ו' שבט) "אדמו"רים ראינו הרבה, אך רבי מה שרבי נקרא, ראינו אך ורק את רבי איציקל קאלישער בלבד".